

Grigore ARDELEAN,

lector asistent al Catedrei drept civil
a Academiei MAI „Ștefan cel Mare”, doctorand

ASPECTE PRIVIND EVALUAREA ȘI COMPENSAREA DAUNEI SUPTATE DE CĂTRE COLABORATORII POLIȚIEI ÎN URMA ACCIDENTELOR DE MUNCĂ SAU A CONTRACTĂRII UNOR BOLI PROFESIONALE

Recenzent: **Igor TROFIMOV**, Șeful Direcției Juridice a MAI, doctor în drept,
conferențiar universitar

Les accidents de travail et les maladies professionnelles par leurs éléments caractéristiques représentent des phénomènes qui dépendent du hasard, leur apparition étant considérée seulement du point de vue de la probabilité, l'augmentation de leur nombre étant associée avec l'évolution de la civilisation industrielle.

Pe tot parcursul existenței sale, omul a fost și este amenințat de cele mai imprevizibile fenomene pe care le comporta natura și activitatea complexă pe care acesta o dezvoltă. Indiferent de grija pe care o acordă evitării problemelor sau protecției familiei și a bunurilor personale, securității personale, riscul există pretutindeni, aducând pierderi materiale, financiare și nu în ultimul rând, vitale.

Fiind un fenomen ce persistă în toate domeniile vieții sociale, riscul constituie un element de bază de la care pornește o asigurare și este utilizat în sensul negativ al evenimentelor pe care nu le dorim.

Deci nu există vreo activitate care să nu implice un risc, fie acesta de orice natură, material, financiar sau vital, toate categoriile lor constituie un risc profesional, dat fiind faptul că survine sau cel puțin este posibil în procesul desfășurării unei activități profesionale. Schimbările majore din domeniul muncii generează noi discuții la capitolul consacrat securității și sănătății lucrătorilor. Aceste schimbări servesc un izvor al riscurilor profesionale existente la etapa actuală. Astfel de riscuri, care sunt legate de modul de desfășurare, organizare și conducere a muncii, precum și de contextul economic și social al muncii, cauzează creșterea nivelului de stres și pot conduce la deteriorarea gravă a stării de sănătate fizică și mentală a angajaților. Dinamica stărilor de tensiune și crizelor recente, specifice anilor 2009 și 2010, au scos în evidență necesitatea unei abordări mai cuprinzătoare, utilizând întreaga gamă de instrumente politice, diplomatice, militare și civile de gestionare a acestora, în așa fel încât contracararea eficientă a riscurilor și amenințărilor să fie cu adevărat posibilă. Consolidarea competitivității și a productivității în orice tip de organizație, fie chiar și Ministerul Afacerilor Interne, fără stabilirea rolului ce revine sănătății și securității în muncă este practic imposibilă, cu atât mai mult cu cât competitivitatea, respectiv

succesul se obține printr-o reducere a costului accidentelor, incidentelor și bolilor și printr-o motivare mai mare din partea lucrătorilor.

Deci, având în vedere faptul că riscul profesional constituie un eveniment negativ ce se poate produce sau nu, în viitor, însă teoretic este posibil, vom încerca totuși să analizăm legislația autohtonă din perspectiva alternativelor, posibilităților și garanțiilor pe care le oferă în cazul evaluării și compensării daunelor aduse colaboratorului de poliție în cazul în care acesta a suportat un accident de muncă sau suferă de o boală profesională ca rezultat ale exercitării serviciului în Organele Afacerilor Interne. Studiul în cauză ne face să pornim de la iminența riscurilor la care sunt expuși colaboratorii de poliție, tangența și deosebiriile dintre gravitatea riscurilor la care sunt expuși colaboratorii de poliție și angajații altor instituții, obiectivitatea stabilirii cuantumului compensațiilor acordate, precum și corespunderea acestora cu standardele internaționale privind asigurarea socială a colaboratorilor de poliție.

Punctul de plecare în optimizarea activității de prevenire a accidentelor de muncă și îmbolnăvirilor profesionale într-un sistem îl constituie evaluarea riscurilor din sistemul respectiv. De calitatea evaluării riscurilor depinde productivitatea și succesul activității unui colectiv, unde produsul final îl formează recompensa pentru riscul asumat de către subiecți.

Referindu-ne direct la rolul Ministerului Afacerilor Interne, raportat la calitatea evaluării și compensării colaboratorilor ce au suportat un accident de muncă sau suferă de o maladie contractată în timpul îndeplinirii atribuțiilor de serviciu, constatăm un șir de probleme și rezerve care nu pot fi soluționate fără adaptarea cadrului legislativ la cerințele existenței decente. În acest context, vom încerca să dăm o analiză complexă situației existente la capitolul asistență socială acordată colaboratorului de poliție, bazându-ne pe actele normative în vigoare.

Codul muncii în art.196 menționează că în caz de vătămare a sănătății sau deces al salariatului ca urmare a unui accident de muncă sau a unei boli profesionale, salariatului i se compensează salariul (venitul) nerealizat, precum și cheltuielile suplimentare pentru reabilitarea medicală, socială și profesională în legătură cu vătămarea sănătății, sau familiei defunctului i se compensează cheltuielile legate de deces. La același articol, în alineatul 2, se menționează că mărimea și condițiile acordării garanțiilor și compensațiilor sunt stabilite de legislația în vigoare. Analizând norma în cauză și referindu-ne la problema de bază, adică cea a evaluării cuantumului despăgubirilor, constatăm că legislația muncii atunci când se referă la compensarea salariului nerealizat de către colaboratorul accidentat admite o lacună, care reprezintă, de fapt, un spațiu rezervat pentru interpretare explicată prin următoarea dilemă: *drept exemplu va servi situația în care doi colaboratori de poliție în perioade diferite de timp au primit traume în timpul reținerii unui infractor, gravitatea leziunilor corporale este de același grad, primul colaborator deține funcție de conducere, șef al Poliției Criminale și are un salariu de 3000 lei, iar al doilea colaborator deține funcția de inspector al Poliției Criminale și are un salariu de 2000 lei, să admitem că perioada de tratament a ambilor va constitui 30 de zile. Deci, după cum prevede Codul muncii în art. 196, salariatului i se compensează salariul (venitul) nerealizat, în cazul primului colaborator, venitul nerealizat în perioada de 30 de zile va constitui 3000 lei, iar în cazul celui de-al doilea colaborator venitul nerealizat va constitui 2000 lei.*

Astfel, în urma acestui exemplu sesizăm faptul că dacă se vor aplica prevederile

art.196 CM, din start va fi lezat dreptul celui de-al doilea colaborator la compensații, reieșind din principiul egalității în drepturi, deoarece cu toate că gradul leziunilor este identic la ambii colaboratori, compensațiile acordate vor fi diferite. În acest context, realizăm faptul că legislația națională la capitolul asigurării colaboratorilor de poliție admite numeroase lacune care sunt criticate dur și contravin standardelor internaționale cu privire la asigurare. Conform aceluiași articol, familiei defunctului care a căzut la datorie i se compensează cheltuielile legate de deces, dar ce se întâmplă totuși cu familia colaboratorului de poliție decedat la datorie, în cazul în care acesta era unicul întreținător? Deci sunt întrebări care necesită o abordare urgentă din partea statului și inclusiv din partea Ministerului Afacerilor Interne privind instituirea și perfecționarea cadrului legislativ la capitolul asigurării colaboratorului de poliție, dat fiind faptul că viața și sănătatea acestuia au prioritate în raport cu realizările și rezultatele obținute în activitate. Analizând în continuare alt act normativ ce reglementează asigurarea colaboratorilor de poliție, Legea asigurării pentru accidente de muncă și boli profesionale nr.756-XIV din 24.12.99, și anume art.18 care se referă la indemnizația de deces în alin. (2) este stipulat că pentru copiii în vârstă de până la 18 ani sau peste această vârstă, fără a depăși vârsta de 23 de ani, dacă își continuă studiile la instituții de învățământ secundar, mediu de specialitate și superior, cursuri de zi, sau pentru copiii invalizi, indiferent de vârstă li se achită echivalentul a 5 salarii, calculate ca medie a salariului lunar asigurat al asiguratului decedat pe ultimele 6 luni premergătoare lunii în care s-a produs accidentul de muncă sau a fost constatată îmbolnăvirea profesională, dar nu mai puțin de 5 salarii medii lunare pe economie pentru anul premergător anului în care s-a produs cazul asigurat, pentru un copil.

Deci, potrivit normei în cauză, această sumă este acordată copilului colaboratorului de poliție care a decedat în urma unui accident de muncă, pentru întreținerea acestuia, cu mențiunea că dacă acesta nu a împlinit 18 ani sau nu a depășit vârsta de 23 ani, dacă își continuă studiile. Aceeași reglementare o găsim și în norma specială, Legea asigurării cu pensii a militarilor și a persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne nr.1544-XII din 23.06.1993, care diferă în totalitate de cea generală, conform căreia în art.37 reglementează mărirea pensiei în cazul pierderii întreținătorului pentru familiile militarilor, ale persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne, decedate în urma schilodirii în accident nelegat de îndeplinirea îndatoririlor de serviciu militar (de serviciu) sau în urma unei afecțiuni contractate în timpul îndeplinirii serviciului, constituie 30 % din câștigul întreținătorului pentru fiecare membru inapt pentru muncă.

Având în vedere faptul că în acest caz beneficiar al indemnizației este copilul colaboratorului care își continuă studiile și care nu a atins vârsta de 23 ani, constatăm că această sumă nu corespunde realității, dat fiind faptul că suma medie a unui contract de studii în Republica Moldova variază între 7-8 mii lei pentru un an academic, iar copilul defunctului are de efectuat un șir de plăți legate de asigurarea existenței sale. Din această situație deducem faptul că la elaborarea normei în cauză, legiuitorul nu a ținut cont de raportul dintre quantumul sumelor de asigurare a urmașilor defunctului și tarifele minime de întreținere pentru a lua ca bază mărirea coșului minim de consum în Republica Moldova.

O altă problemă esențială generată de imperfecțiunea cadrului legislativ rezultă din analiza conținutului art.10 alin.(2) a Legii asigurării pentru accidente de

muncă și boli profesionale nr.756-XIV din 24.12.99, conform căreia, pentru a diminuea sau compensa urmările deficiențelor de sănătate cauzate prin accidente de muncă sau boli profesionale, asigurării, în cazurile stabilite de medicul expert al asigurătorului, au dreptul la: tratament sanatorial, acoperirea cheltuielilor de transport pentru vizitarea instituțiilor medicale, sanatoriilor și a cheltuielilor însoțitorului.

Astfel, analizând conținutul normei în cauză, considerăm a fi neechitabilă sintagma „în cazurile stabilite de medicul expert al asigurătorului”, deoarece în cazul dat, medicul expert reprezentând angajatorul, de regulă apără interesul acestuia și respectiv vor fi încălcate drepturile colaboratorului accidentat. În scopul excluderii conflictelor de interese la stabilirea prestațiilor de reabilitare medicală, propunem ca cazurile de reabilitare medicală să nu fie stabilite de medicul expert al angajatorului, ci de un medic expert neutru care aparține unei instituții de expertizare de stat.

Astfel, în contextul celor enunțate mai sus, deducem că sistemul asigurărilor sociale garantate colaboratorilor de poliție în cazul suportării unui accident de muncă sau contractării unor boli profesionale rămâne a fi o creație neacoperită financiar și depășită de aspirațiile evolutive ale societății în contextul identificării perspectivelor de integrare europeană.

Așadar, în scopul îmbunătățirii calității sistemului asigurărilor sociale prestate colaboratorilor de poliție în cazurile în care aceștia au suportat un accident de muncă sau suferă de o boală profesională, venim cu următoarele propuneri de *lege ferenda*.

Luând în considerare prevederile art.37 al Legii asigurării cu pensii a militarilor și a persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne nr.1544-XII din 23.06.1993, considerăm necesar ca această normă să fie revăzută și modificată în sensul identificării unei noi modalități de calculare a pensiilor acordate copiilor colaboratorilor care au decedat în urma unui accident de muncă sau a unei boli profesionale. În contextul celor expuse mai sus, propunem ca quantumul pensiilor în cauză să fie echivalat cu quantumul coșului minim de consum și nu 30% din venitul colaboratorului decedat calculată conform legislației în vigoare, deoarece sumele date nu sunt echivalente cu cheltuielile minime de existență, cu atât mai mult cu cât defunctul a fost unicul întreținător.

Modificarea art.10 alin.(2) al Legii asigurării pentru accidente de muncă și boli profesionale nr.756-XIV din 24.12.99 prin care cazurile de reabilitare medicală să nu fie stabilite de medicul expert al angajatorului, ci de un medic expert neutru care aparține unei instituții de expertizare de stat.

Bibliografie:

1. Codul muncii al Republicii Moldova nr.154 din 28.03.2003.
2. Fundația Europeană pentru Îmbunătățirea Condițiilor de Viață și de Muncă, a Publicațiilor Oficiale ale Comunităților Europene, Luxemburg.
3. Legea asigurării cu pensii a militarilor și a persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne nr.1544-XII din 23.06.1993.
4. Legea asigurării pentru accidente de muncă și boli profesionale nr.756-XIV din 24.12.99.
5. Ordinul MAI nr.246 din 05.07.2004.